

Naučte se sledovat, **KAM JDOU VAŠE PENÍZE!**

Jak hospodaří vaše obec, kraj či stát?
Nemizí finance tam, kam nemají?
Naučte se používat jednoduchou aplikaci,
která vám to ukáže.

-
1. Registr smluv: K čemu to je?
 2. Hlídač státu:
Výkonná nadstavba registru
 3. Naučte se používat Hlídač smluv
 4. Jak se bránit zbytečnému utrácení?
 5. Frank Bold radí,
jak postupovat dále...

1. Registr smluv: K čemu to je?

Víte, jak hospodaří vaše obec, kraj či stát? Máte podezření na korupci nebo se jen chcete podívat, kam jdou veřejné peníze? Nejste si jistí, co jako občan proti korupci zmůžete, nebo se vám zdá, že je váš spolek moc malý, neorganizovaný a bezmocný?

Nebojte! V tomto manuálu vám ukážeme, jak efektivně a jednoduše hlídat stát. Seznámíte se s tím, co je to registr smluv, jak zacházet s webovou aplikací Hlídač smluv a kde najít další informace o jejím fungování. Prozradíme vám, jaké kroky podniknout, pokud na korupci skutečně narazíte.

Jak vznikl registr smluv aneb občané sobě

Návrh zákona o registru smluv vznikl v roce 2012. Inspirován byl Slovenskem, kde od roku 2010 šetří stamiliony ze státního rozpočtu. Návrh předložil poslanec Jan Farský a k jeho prosazení došlo i díky aktivním občanům, expertům a podnikatelům sdruženým kolem protikorupční platformy Rekonstrukce státu.

Rekonstrukce státu vznikla na popud právního konsorcia Frank Bold s cílem prosadit 9 protikorupčních zákonů. Zákon o registru smluv se stal její vlajkovou lodí. Několikrát jej bránila pomocí analýz, lobbingu, happeningů i veřejných kampaní. Během své tříleté pouti legislativním procesem totiž čelil pokusům o okleštění plošnými výjimkami.

Nakonec byl jako zákon č. 340/2015 Sb. o registru smluv prohlásován po více než dvouhodinové rozpravě, během níž byla Rekonstrukce státu zmíněna 22x. Platí od července 2016 a najdete v něm přes 1,1 miliónu smluv v hodnotě miliard korun.

Co je podstatou zákona o registru smluv?

Zákon se vztahuje na:

- > **smlouvy uzavírané státem a územními samosprávnými celky** (kraje, městské části, městské obvody, dobrovolné svazky obcí, regionální rady regionu soudržnosti)
- > **příspěvkové organizace a organizace**, jako jsou státní fondy, veřejné výzkumné instituce, veřejné vysoké školy, obecně prospěšné společnosti a ústavy
- > **státní a národní podniky** (zdravotní pojišťovna, Český rozhlas nebo Česká televize)
- > **právníky osoby, v nichž má stát** nebo územní samosprávný celek **většinou majetkovou účast** (Český Aeroholding a.s., Výzkumný a zkušební letecký ústav a.s., ČEPRO a.s., Dopravní podnik hl. m. Prahy nebo třeba Hotel Thermal)

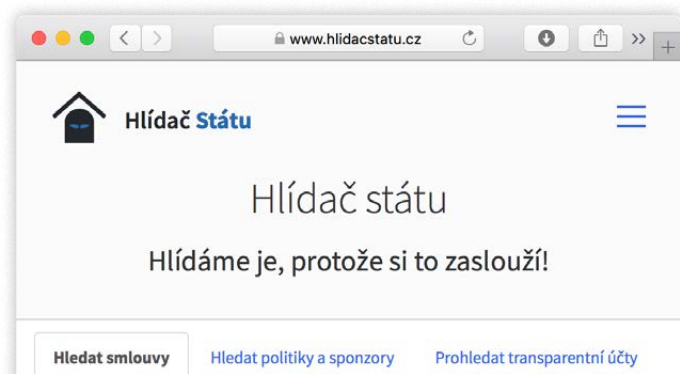
Z registru jsou – často zbytečně či nelogicky – vyňaty poslanecká sněmovna, Senát, Kancelář prezidenta republiky, Ústavní soud, NKÚ, Kancelář veřejného ochránce práv, akciové společnosti, které vydaly dluhopisy či akcie obchodovatelné na burze (ČEZ, ČD), a další subjekty, jež web Ministerstva vnitra uvádí pod heslem „registr smluv“: www.mvcr.cz/clanek/registr-smluv.aspx.

Každá smlouva nad 50 000 Kč uzavřená těmito subjekty je účinná, až když je zveřejněná na webu smlouvy.gov.cz. Výjimku mají smlouvy uzavřené v případě krajní nouze a smlouvy na dodávky léčiv či zdravotnického materiálu. Registr je dostupný 24 hodin denně a 7 dní v týdnu, bez předchozího přihlašování, poplatků a bez žádostí. Snadno se doklikáte, co a za kolik stát nakupuje a prodává.

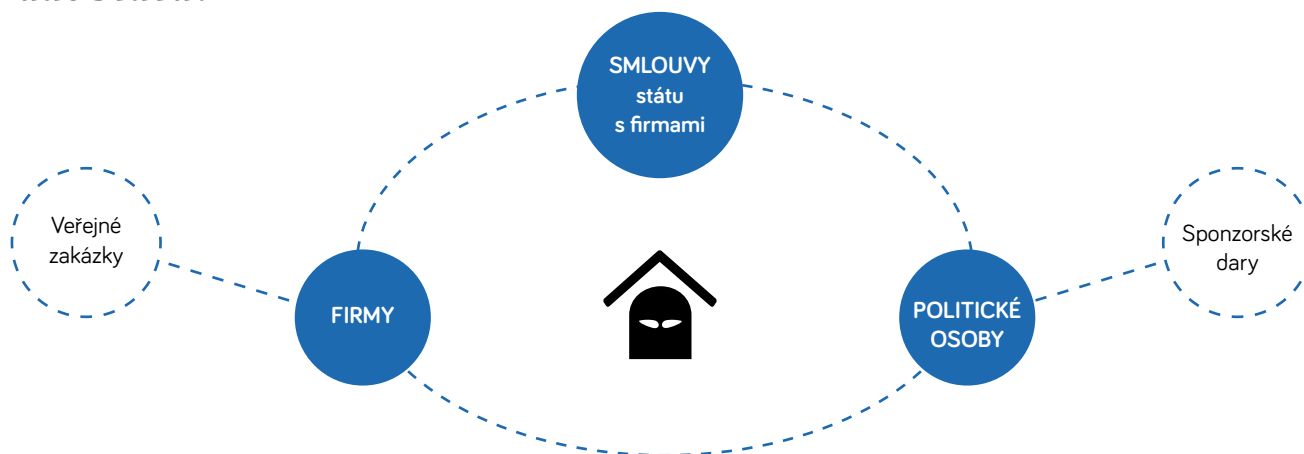
Proto má registr preventivní efekt. Za pozitivní krok proti modernímu organizovanému zločinu jej označila i BIS. Užitečný je ale i pro občany. V následující kapitole vám ukážeme, jak v něm jednoduše a efektivně hledat pomocí Hlídače státu.

2. Hlídač státu: Výkonná nadstavba registru

Hlídač státu je webový server, který propojuje **registr smluv** s dalšími důležitými veřejnými databázemi, jako je **obchodní rejstřík**, **ARES** či informace o **financování politických stran** a o **veřejných zakázkách**. Data obohacená o rejstříky, vazby, zájmy, osoby, souhrny, statistiky a reporty pak srozumitelně prezentuje. Tvůrcem rozhraní je Michal Bláha, který za něj v roce 2017 získal cenu Křišťálová lupa. Hlídač státu obsahuje několik součástí, které si přiblížíme v následující sekci.

Jaké informace propojuje Hlídač státu?

www.hlidacstatu.cz

SOUČÁSTI HLÍDAČE STÁTU

Hlídač smluv

Hlídač smluv prohledává informace o smlouvách uzavřených veřejnou správou a propojuje je s databází firem a s Hlídačem politiků (viz níže). Každou smlouvu zkontroluje, zanalyzuje a výsledek zveřejní. Na každou smlouvu, firmu i politika si tak můžete posvitit hned z několika úhlů zároveň.

Analýzy a reporty

Souhrnné a analytické reporty čerpají data ze všech watchdogových nástrojů na Hlídači státu. Aktuálně nabízejí téměř 20 různých pohledů na vztahy státu, dodavatelů a jednotlivých osob.

Hlídač politických financí

Hlídač politických financí sleduje dary a další příjmy politických stran, hnutí a osobností kandidujících ve volbách. Údaje kontroluje zejména ve vztahu k volebnímu zákonu, který používání transparentních účtů přikazuje, a ve vztahu k registru smluv.

Hlídač osob a politiků

Tento nástroj nabízí informace o politikách, sponzorech politických stran a o osobách navázaných na politiky. Najdete tu dary, vazby na firmy a vazby na smlouvy uzavírané se státem.

Hlídač veřejných zakázek

Hlídač veřejných zakázek pročesává zakázky velkého a malého rozsahu a umí zasílat upozornění na nové veřejné zakázky od všech úřadů a oborů. Nabízí jednoduchý přehled vypsanych veřejných zakázek úřadů a státních firem, takže informace o plánovaných výdajích obdržíte ještě předtím, než se uskuteční.

Hlídač státních webů

Hlídač státních webů monitoruje dostupnost a funkčnost státních webů. Každou minutu měří, zda důležité weby státu běží, a pokud ano, jak rychle odpovídají.

3. Naučte se používat Hlídač smluv

Začínáme

Hledání

Nejsnazší je začít hledáním. Zadejte slovo či slovní spojení podobně jako do vyhledávače Google či Seznamu. Hlídač vám najde odpovídající smlouvy, politiky, veřejné zakázky či transakce na účtu politických stran.

Pokud už víte přesněji, co hledáte, můžete buď přímo v hledání využít tzv. speciální operátory (viz Náповěda), anebo použít **Snadné hledání** v horním menu.

Hledat smlouvy | Hledat politiky a sponzory | Prohledat transparentní účty

Hledání v registru smluv

Náповěda

[Snadné hledání podle více kritérií](#)

Název úřadu, smluvní strany, IČO, ...

Prohledáváme jak metadata (informace o smlouvě), tak samotné texty smluv. Hledejte IČO, datové schránky, jména firem, jména lidí a úředníků anebo obsahu a tématu smlouvy.

Snadné hledání smluv podle více parametrů

Hlídač Státu / Hlídač Smluv / Snadné hledání smluv podle více parametrů

Najít smlouvy s ...

Textové hledání

Všechna tato slova

Slova

Přesně toto slovo nebo sousloví:

Slovo nebo sousloví

Libovolné z těchto slov:

Slova

Žádné z těchto slov:

Slova

Hledat slova pouze v textu smlouvy:

Slova

Smlouvy

Nalezené smlouvy obsahují nejen všechny údaje z registru smluv, ale navíc i další údaje, nalezené v jiných databázích a vzájemně propojené.

Odkaz na informace o firmě

Dodavatelé

UNILES, a.s. více na **FIRMO**

ICO 47307706, dat.schránka ipggh
Příjemce peněz

Smlouvy mezi tímto dodavatelem a ...

Hodnota smlouvy

Cena bez DPH: **94 917 925 Kč**

Přílohy

1. SML-00185-2016-176-D03.p
[Čistý text přílohy](#) (24524 slov)

Angažovanost politicky aktivních osob v soukromé firmě u této smlouvy

UNILES, a.s.

[Další smlouvy firmy](#)

Jaroslav Faltýnek ←

Člen statutárního orgánu v AGR
Nepřímá vazba přes AGROFERT, a.s. –
Člen statutárního orgánu v AGR
Nepřímá vazba přes AGROFERT, a.s. –

Sponzorování politických stran

UNILES, a.s.

Sponzor ANO 2011 v 2014, 13 00

Nedostatky ve smlouvách

Nečitelnost smlouvy : Text přílohy není strojově čitelný, ze zákona l

Firmy a úřady

Hlídač smluv u všech firem a úřadů nabídne proklik na detail, obsahující **souhrnné údaje** z registru smluv jeho aktivitách (zde např. o Kongresovém centru Praha). Dále vám připraví přehled úřadů a firem, se kterými **nejvíce a nejčastěji obchoduje** daná firma – anebo naopak přehled firem, se kterými nejvíce obchoduje daný úřad.

Politici a politicky angažované osoby

V detailu každé osoby najdete přehled firem, v nichž se daná **osoba angažuje**, a souhrnné informace o jejich **obchodních vztazích se státem** – a to celkově i pro každou jednotlivou firmu.

Nejčastější chyby při uveřejňování smluv

Většinu nedostatků a chyb zjistíte téměř obratem při nahlédnutí na detail konkrétní smlouvy v Hlídači smluv. Nejčastěji jde o špatný formát smluv, nesprávné vyplnění tzv. metadat čili údajů o smlouvě, nesprávné určení obchodního tajemství nebo neuveřejnění obchodních podmínek.

Jak poznat potenciální problém?

Hlídač kontroluje každou smlouvu podle 180 kritérií. U každé smlouvy pak **uveřejní přehled chyb**, které se v informacích o smlouvě našly. To bude vaše počáteční vodítko pro identifikaci možného problému. Tyto chyby se ale netýkají obsahu smlouvy samotné, pouze informací o smlouvě v registru. Pro další problémy už musíte smlouvu nastudovat, tj. projít její obsah.

Jak poznat problematický úřad či firmu?

V detailu firmy či úřadu vždy najdete **přehled utajování smluvních partnerů a cen** ve smlouvách. Pokud je míra utajovaných údajů vyšší než 10%, svědčí to o nadprůměrné snaze skrýt údaje, které pravděpodobně utajeny být nemají.

Koho firma sponzoruje

Kongresové centrum Praha, a.s.

Založena	01.07.1995
IČO	63080249
Datová schránka	k4ietd4
Statistiky	celkem 758 smluv v registru za celkem 192,75 mil. Kč
	<ul style="list-style-type: none">Nalezli jsme 2 bankovní transakce (celkem - 55 122 Kč) s politickými stranami se subjektem se stejným jménem Kongresové centrum Praha. Ukázat bankovní transakce Upozornění: Jedná se o transakce ve kterých se vyskytuje subjekt stejného jména. Nemusí jít o stejnou právnickou osobu.
Počet smluv bez uvedené ceny	celkem 645 smluv bez uvedené ceny, tzn. 85,1 % ze všech smluv
Počet smluv se skrytou smluvní stranou	celkem 445 smluv se skrytými sml.stranami, tzn. 58,7 % ze všech smluv
Základní dotazy do RS	Všechny smlouvy, kde se Kongresové centrum Praha, a.s. vyskytuje
	Smlouvy, kde je Kongresové centrum Praha, a.s. zadavatelem/plátcem
	Smlouvy, kde je Kongresové centrum Praha, a.s. dodavatelem/příjemcem peněz
Další informace o subjektu	více na nebo merk

Vysoká míra utajovaných údajů

TIP

Denně aktualizovaný žebříček úřadů, které nejvíce tají údaje ze smluv, najdete na adrese www.hlidacstatu.cz/Reporty.

Nejčastější chyby při uveřejňování smluv

Porovnání úřadů

Další trik, jak odhalit problematický úřad, je **porovnání s obdobným úřadem z jiného města či kraje**. Můžete srovnat počet smluv, počet utajených smluvních stran a utajených cen u jiného města, krajského úřadu či dopravního podniku (ideálně podobně velkého).

Po téměř 2 letech existence registru by se **množství smluv a jejich ceny neměly vzájemně lišit o řád** či více a ani procento utajovaných údajů by nemělo být dramaticky odlišné. Při kontrole smlouvy si také můžete vyhledat podobnou smlouvu u obdobného úřadu a srovnat její parametry, cenu (příp. cenu na jednotku), délku smlouvy, podmínky výpovědi atd.

Hledat: <input type="text"/>			
IČO	Počet smluv bez uvedené ceny	Počet všech smluv	% smluv bez cen
Lužická nemocnice a poliklinika, a.s.	634	985	64,4 %
Výzkumný a zkušební letecký ústav, a.s.	397	623	63,7 %
Revírní bratrská pokladna, zdravotní pojišťovna	447	714	62,6 %
Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví	711	1212	58,7 %
Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky	1160	2016	57,5 %
Český Aeroholding, a.s.	393	687	57,2 %
Letiště Praha, a.s.	1217	2176	55,9 %
Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava	953	1851	51,5 %
VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKÉ REPUBLIKY	1619	3227	50,2 %
Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	4327	8932	48,4 %

Předchozí 1 2 **3** 4 5 ... 10 Další

Jsem smluvní stranou a našel jsem chybu. Co teď?

V registru můžete kontrolovat i smlouvy svého úřadu, firmy, instituce atd. Co když v nich najdete chybu? Co je vůbec chybou? Asi se shodneme, že opravovat překlepy nemá smysl. Jsou ale nedostatky, které mohou vést ke zrušení smlouvy od počátku. Typicky jde o chyby v tzv. metadatech (metadata popisují formát a obsah smlouvy: identifikaci smluvních stran, rámcový předmět plnění, celkovou cenu a datum uzavření smlouvy). Dále to bývají smlouvy ve strojově nečitelném formátu, z větší části začerněné, či s chybějící přílohou, obchodními podmínkami atd. Jak odstranit takové chyby?

- > **Upozorněte na nedostatek smluvní stranu, která smlouvu uveřejnila**, a vyzvěte ji k opravě (technické rozhraní to bohužel nikomu jinému neumožňuje).
- > **Nahrajte smlouvu do registru správně**. Smlouva sice bude uveřejněna duplicitně, alespoň jednou však bude uveřejněna správně. **POZOR!** Musíte to stihnout před uplynutím 3 měsíců ode dne uzavření smlouvy. Pak už smlouvu nelze opravit a je třeba ji uzavřít znovu. V takovém případě musíte navíc vypořádat bezdůvodné obohacení, kterým je plnění poskytnuté podle první, nesprávně uveřejněné a proto zrušené smlouvy.

- > **Po uplynutí 3 měsíců můžete ještě opravit metadata** nebo text smlouvy dle zákonné výjimky.
- > Pokud smlouva v registru není vůbec, **uveřejněte ji ve lhůtě 3 měsíců od uzavření sami**.

Teď víte, co dělat, jste-li smluvní stranou. Na další straně se podíváme na smlouvy uzavírané jinými subjekty. Postupy dále můžete využít, není-li smlouva uveřejněná vůbec (a měla by být), je-li znečitelněná, kde být nemá, je-li zrušená, ale přesto se plní dál, nebo chybí-li např. příloha, která umožňuje srovnání cen. Chyby v nevýhodných smlouvách umožňují smlouvu zrušit a nastartovat nové, spravedlivé řízení. Zároveň se otvírá možnost sankce osob, které se mohly podílet na nesprávném uveřejnění.

4. Jak se bránit zbytečnému utrácení?

Mám podezření na záměrně chybné uveřejnění. Co dál?

- > **Upozorněte smluvní strany** (firmu např. neformálně e-mailem, úřad nejlépe úředním dopisem přes podatelnu).
- > **Dejte podnět dle § 42 správního řádu k zahájení správního řízení ex officio a vyžádejte si informaci, jak s podnětem orgán naložil.** To se týká orgánů provádějících finanční kontrolu, NKÚ a orgánů přezkoumávajících hospodaření územních samosprávných celků. Přes podatelnu či online formulář (např.: www.nku.cz → *Kontakt* → *Napište nám*) odešlete dopis, kde se představíte, informujete o nesprávně zveřejněné smlouvě patřící do působnosti adresáta, přiložíte popis problému a odkaz na smlouvu. Vyžádejte si kontrolní řízení a informaci o výsledku. Když do 30 dnů úřad sdělí, že věc zkoumá, můžete později výsledek zjistit dle Zákona o svobodném přístupu k informacím (viz www.infoprovsechny.cz).
- > **Podejte žalobu na neplatnost nesprávně uveřejněné smlouvy** – zde jsou vaše možnosti nicméně značně omezeny. Jako třetí osoba můžete podat určovací žalobu na určení neplatnosti smlouvy (vztahuje se zejména na případy, kdy jste měli zájem smlouvu uzavřít sami); v tom případě je nejlepší obrátit se na advokátní kancelář. U smluv, jejichž předmětem je převod vlastnictví, můžete podat podnět na státní zastupitelství (přes podatelnu).
- > **Podejte trestní oznámení** pro možné porušení povinnosti při správě cizího majetku. Oznámení podáte na kterémkoli oddělení Policie ČR anebo na kterémkoli státním zastupitelství, a to písemně či ústně do protokolu. Oznámení není zpoplatněno a dovoluje vám požádat si o sdělení výsledku do 30 dní ode dne podání.
- > **Podejte podnět k Úřadu pro ochranu osobních údajů** (viz www.uoou.cz → *Kontakt* → *Elektronická podatelna*). Týká se např. nadbytečného uvedení citlivých osobních údajů.
- > **Podejte žádost o poskytnutí plného znění smlouvy dle Zákona o svobodném přístupu k informacím** (postup i vzor najdete na: bit.ly/infopravo) – platí zejména, pokud jsou ve smlouvě určité pasáže znečitelněny.
- > **Informujte místní nebo celostátní média.** Nebojte se zavolat do redakce a domluvit si s novinářem schůzku. Média jsou zde proto, aby pomáhala informovat o tom, co je špatně.

Objevil jsem jednostranně nevýhodnou smlouvu. Tak to ne!

Stojí lavička ve vaší obci 10krát více než stejná lavička v obci sousední? Takto nevýhodná smlouva není stíhána sankcí zrušení od počátku. Jako jednotlivec můžete nanejvýš podat **trestní oznámení pro možné porušení povinnosti při správě cizího majetku** (v případě členů orgánů obce též pro možné spáchání trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby). Je tedy nejjvýhodnější dosáhnout toho, aby žalobu podalo samo zastupitelstvo. Jak na to?

Apelujte na zastupitele obce **peticí** (návod viz bit.ly/peticni_pravo) nebo rozhodnutím v **místním referendu** (viz bit.ly/mistni_referendum a další návody na webu Poradny Frank Bold). Typicky jde o situace, kdy nové zastupitelstvo ruší smlouvu svých předchůdců z důvodu neúměrného zkrácení. Žaloba obce uvedená v petici může být:

- > **Na zrušení smlouvy z důvodu neúměrného zkrácení** – např. v případě předraženého plnění.
- > **Na určení neplatnosti právního jednání** – podává orgán obce (na základě rozložení pravomocí nejčastěji zastupitelstvo, rada obce či starosta), a to pro tzv. rozpor smlouvy s dobrými mravy, z důvodu omylu či podvodného jednání protistrany, z důvodu neschválení smlouvy zastupitelstvem obce atd.
- > **Na náhradu škody** – připadá v úvahu vůči členům orgánů obce, kteří jednostranně nevýhodnou smlouvu schválili.

5. Frank Bold radí, jak postupovat dále

Nevíte, jak dál? Potřebujete pomoci?

Můžete se také obrátit na neziskovou sekci **Servis pro občany** právního konsorcia Frank Bold, jehož součástí je i právní poradna. Poradna nabízí databázi několika set právních manuálů a zodpovězených dotazů k tématům jako veřejná správa, životní prostředí a mnohým dalším.

Zvláště doporučujeme vybrané manuály

k tématu korupce a hlídání státu, které najdete na webu frankbold.org/poradna:

- > [Jak mohou občané používat registr smluv](#)
- > [Co je to korupce a klientelismus](#)
- > [Nástroje občana při kontrole hospodaření obce](#)
- > [Jak si pohlídat střet zájmů](#)
- > [Jaké existují trestné činy spojené s korupcí?](#)

Nebo se rovnou staňte Občanem 2.0!

Chcete-li ve svém okolí něco změnit, kontaktu s úřady se nevyhnete. Shrnuli jsme pro vás informace a rady, jak s úřady jednat efektivně. Dozvíte se například:

- > co vám úřad musí sdělit, když o to požádáte,
- > jak si nenechat utéct důležité lhůty,
- > jak prověřit obecní zakázku, která se vám nezdá.

Po registraci do programu Občan 2.0 dostanete:

- > Příručku Občana 2.0 se základními nástroji aktivního občana
- > Každý měsíc e-mailem Právního rádce, tedy pravidelný přísun návodů, manuálů, vzorů a dalšího know-how Občana 2.0
- > Inspiraci úspěchy a příběhy ostatních Občanů 2.0 a tipy, jak se v daném okamžiku smysluplně zapojit

Přihlášení do programu na vás neklade žádné nároky a nic nestojí. Je to příležitost získat přístup k aktuálním informacím a právním nástrojům pro jednání s úřady a občanskou aktivitu. Z programu je možné se kdykoliv odhlásit.

Přidejte se na www.obcandvanula.cz!

Manuál pro vás připravili

Hlídač smluv a Hlídač státu

Hlídač smluv je jedna z aplikací Hlídače státu, která využívá data z registru smluv a z dalších zdrojů. Umožňuje vyhledávat smlouvy a zajímavá data v nich. Pomáhá identifikovat plýtvání penězi a zneužití moci v úřadech a zvyšuje kontrolu nad místní správou ze strany občanů. Aplikaci v roce 2016 vytvořil Michal Bláha, jeden ze zakladatelů portálu Atlas.cz.

www.hlidacstatu.cz

Rekonstrukce státu

Rekonstrukce státu je platforma neziskových organizací, jejíž vznik iniciovalo právní konsorcium Frank Bold. Sdružuje občany, kteří se rozhodli tlačit na politiky, aby přijali účinná opatření, která zajistí transparentní a odpovědný stát. Rekonstrukce státu vznikla v roce 2013 a usilovala o prosazení 9 konkrétních protikorupčních zákonů. Jedním z největších

úspěchů této iniciativy bylo prosazení zákona o registru smluv. Nyní se věnuje dohledu nad základními principy demokracie.

www.rekonstrukcestatu.cz

Frank Bold

Frank Bold mění svět právem. Jeho vizí je svobodná společnost, jejíž členové cítí spoluodpovědnost za věci veřejné, včetně stavu planety Země, a kde každý může usilovat o osobní štěstí. Poskytuje právní služby a realizuje veřejně prospěšné projekty ve třech oblastech: 1) Dobré fungování veřejné správy a prosazování protikorupčních zákonů prostřednictvím platformy Rekonstrukce státu. 2) Transformace energetiky směrem k nízkoemisní čisté energetice. 3) Podpora odpovědných a inovativních firem.

www.frankbold.org

Vytvořeno s podporou Velvyslanectví USA v ČR.

Narazili jste na korupci a nevíte si rady?

Můžete se obrátit na poradny, jež řeší primárně neehospodárnost, korupci a špatné jednání veřejné správy.

Transparency International

www.transparency.cz/pravni-poradna

☎ 224 240 896
v pondělí až pátek od 9.00 do 17.00

✉ poradna@transparency.cz

Oživení

www.oziveni.cz/poradna

☎ 257 531 983

✉ poradna@oziveni.cz